

ZOOPSYCHOLOG

KOD ZAWODU:

516407

INFORMACJA O ZAWODZIE:

Zoopsycholog jest specjalistą od relacji człowiek-zwierzę towarzyszące, który potrafi ocenić zachowanie zwierzęcia, zdiagnozować zaburzenia w tym zachowaniu i zaprojektować odpowiednią terapię. Jego pracę można porównać do pracy mediatora, doradcy, który pomaga właścicielowi stworzyć satysfakcjonującą dla obu stron więź ze zwierzęciem – najczęściej psem lub kotem.

Zawód zoopsychologa został oficjalnie wpisany na listę zawodów Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej 1 lipca 2007 roku na wniosek Europejskiego Studium Psychologii Zwierząt, które jako pierwsze w Polsce zaczęło prowadzić kursy przygotowujące do tego zawodu.

Osoba pracująca jako zoopsycholog nie zalicza się do personelu weterynaryjnego, zawód ten nie jest także tożsamy z behawiorystą, choć często nazwy te używane są wymiennie. Na rynku polskim specjaliści od zachowań zwierząt towarzyszących określają swoją profesję jedną z wymienionych nazw bądź oboma jednocześnie. Różnica między nimi opiera się głównie na metodach pracy i podejściu do problemu. Praca zoopsychologa bazuje na założeniu, że zwierzę i jego ludzcy domownicy tworzą swoisty system - i w swoich działaniach skupia się on przede wszystkim na analizie przyczyn problemu i wyeliminowaniu go poprzez pracę z opiekunem zwierzęcia i pozostałymi członkami rodziny. Praca behawiorysty polega natomiast w głównej mierze na wprowadzaniu korekty zachowania zwierzęcia przy użyciu metod warunkowania klasycznego i instrumentalnego, wywodzących się z teorii psychologicznej zwanej behawioryzmem. Teoria ta zakłada między innymi, że zachowanie zwierząt opiera się na odruchowych i wyuczonych reakcjach na bodźce. Behawiorysta pracuje głównie bezpośrednio ze zwierzęciem (np. praca z klikerem - prostym urządzeniem wykorzystywanym przy szkoleniu), dając właścicielowi wskazówki do wykorzystania w postępowaniu z podopiecznym. W praktyce, obie profesje przenikają się wzajemnie i bardzo często osoby wykonujące zawód zoopsychologa posiadają i wykorzystują w swojej pracy umiejętności z zakresu behawioralnej terapii zachowania zwierząt towarzyszących.

OPIS ZAWODU:

Wykonywanie zawodu zoopsychologa polega w głównej mierze na pomaganiu ludziom w tworzeniu satysfakcjonujących, zapewniających komfort obu stronom relacji ze zwierzętami. Spektrum zadań obejmuje zarówno działania profilaktyczne mające na celu wypracowanie odpowiednich wzorców zachowania u młodych zwierząt, jak i korygujące w przypadku występowania zachowań niepożądanych czy niepokojących. Zoopsycholog powinien zawsze dbać o dobrostan i mieć na uwadze zabezpieczenie potrzeb zwierząt, z którymi pracuje. Wykonywanie tego zawodu opiera się na rzetelnej wiedzy i nie ma nic wspólnego z popularnym ostatnio „zaklinaniem”.

Zakres działania zoopsychologa obejmuje pracę nad zaburzeniami zachowania, związanymi m.in. ze złą hierarchizacją, błędami w socjalizacji czy niespójnymi oczekiwaniami właścicieli, które są niezrozumiałe dla zwierzęcia. W przypadku problemów z zachowaniem, których przyczyną jest choroba somatyczna leczeniem powinien zająć się lekarz weterynarii.

Pierwsze spotkanie zoopsychologa z klientem trwa zwykle około godziny, specjalista na podstawie informacji uzyskanych podczas rozmowy i obserwacji relacji między właścicielem i zwierzęciem określa problem i jego przyczyny. Powinien także zaproponować zmiany, które należy wdrożyć oraz wskazać sposoby pracy z podopiecznym. Po około 2-3 tygodniach, na kolejnym spotkaniu, omawia z klientem efekty, napotkane trudności oraz wprowadza, jeśli to konieczne, modyfikacje działań. Liczba i częstotliwość spotkań zależy od złożoności problemu.

ZADANIA ZAWODOWE:

Zanim rozpozna problem, specjalista zoopsycholog powinien przeprowadzić rozmowę z właścicielem zwierzęcia, a jeśli zaistnieje taka potrzeba - z pozostałymi domownikami. W niektórych przypadkach jedna rozmowa wystarczy, aby postawić diagnozę i zaproponować rozwiązanie. Zwykle jednak niezbędna jest obserwacja zachowania zwierzęcia, najlepiej w warunkach, w których ono występuje. Rolą eksperta zajmującego się zachowaniem zwierząt jest określenie przyczyn trudności oraz wskazanie sposobów ich usunięcia lub zredukowania. Zoopsycholog powinien dobrać metodę oddziaływania do konkretnej sytuacji. Do jego obowiązków należy także monitorowanie postępów terapii oraz ewentualne korygowanie działań, jeśli efekty nie są zadowalające. Z uwagi na powyższe, wskazane jest, aby specjalista zoopsycholog posiadał wiedzę i umiejętności pracy ze zwierzęciem z wykorzystaniem treningu behawioralnego i w praktyce tak zwykle bywa.

Praca zoopsychologa to często edukowanie w zakresie prawidłowej socjalizacji i wychowania młodych zwierząt, czyli działania prewencyjne, zapobiegające pojawieniu się niechcianych zachowań w przyszłości. Dotyczy to zarówno hodowców, jak i indywidualnych właścicieli. Promowanie rzetelnej wiedzy na temat potrzeb i zachowań zwierząt towarzyszących można uznać za podstawowe zadanie osób wykonujących ten zawód, tym bardziej, że wciąż jest to wiedza niedoceniana. Zoopsycholog jest więc propagatorem właściwego stosunku społeczeństwa do zwierząt domowych.

Do zadań zawodowych specjalisty w tym zakresie należy także pomoc przy wyborze zwierzęcia z uwzględnieniem potrzeb członków rodziny i warunków, w jakich miałyby przebywać zwierzę oraz udzielanie porad w przypadku adopcji ze schronisk, a jednocześnie ocena przygotowania właścicieli do opieki nad zwierzęciem.

Rola zoopsychologa to także dokonywanie oceny stanu psychicznego i predyspozycji zwierzęcia do pracy z osobami niepełnosprawnymi czy w służbach mundurowych. Wykorzystanie zwierząt, zwłaszcza psów, do wykonywania konkretnych zadań wymaga po pierwsze wyselekcjonowania tych, które posiadają określone predyspozycje psychiczne, a dopiero w drugiej kolejności ich szkolenia. Takiej oceny dokonuje się na podstawie obserwacji zachowania psa w odpowiednio zaaranżowanych sytuacjach.

ŚRODOWISKO PRACY:

Zoopsycholog zwykle pracuje indywidualnie i sam organizuje sobie pracę, często prowadząc własną działalność gospodarczą. Powinien posiadać pomieszczenie, w którym może przyjmować klientów. Jednocześnie praca w tym zawodzie wiąże się z wyjazdami w celu prowadzenia obserwacji zachowań zwierząt w ich „naturalnym” środowisku. Wybierając zawód zoopsychologa należy brać pod uwagę fakt, że nie jest to praca „w gabinecie” (jak w przypadku psychologa) i niejednokrotnie trzeba wykonywać obowiązki zawodowe na zewnątrz w różnych warunkach atmosferycznych. Zoopsycholog może być zatrudniony lub pracować na zlecenie różnych instytucji bądź organizacji pozarządowych, np. fundacji i stowarzyszeń opiekujących się bezdomnymi zwierzętami lub schronisk.

WYMAGANIA PSYCHOFIZYCZNE:

Mimo iż zoopsycholog jest specjalistą od zachowania zwierząt, powinien przede wszystkim mieć umiejętność nawiązywania dobrego kontaktu z ich właścicielami - zdobycie zaufania osoby, która ma problem ze swoim podopiecznym jest podstawą sukcesu w tej pracy. Bez zgody i zaangażowania właściciela nie ma możliwości podjęcia działań do zmiany zachowania czworonoga. Biorąc powyższe pod uwagę, zoopsycholog powinien być osobą komunikatywną o wysokiej kulturze osobistej i mieć łatwość nawiązywania kontaktów interpersonalnych. Niezbędne w tym zawodzie są również umiejętności mediacyjne, doradcze oraz zdolność przekonywania. Ważne jest, aby był osobą spostrzegawczą, uważną na szczegóły i dociekliwą. Musi umieć zadawać właściwe pytania, słuchać i analizować uzyskane informacje.

Charakter pracy wymaga cierpliwości, elastyczności i wyrozumiałości zarówno w stosunku do ludzi, jak i zwierząt, a zarazem bardzo przydatna bywa stanowczość i konsekwencja w działaniu. Oczywiście jest, że pracę zoopsychologa powinni wykonywać ludzie lubiący zwierzęta, potrafiący nawiązać z nimi kontakt, wrażliwi na ich potrzeby i nastawieni na niesienie im pomocy.

Wykonywanie pracy w zawodzie uniemożliwiają choroby alergiczne oraz niepełnosprawność w zakresie funkcjonowania narządów zmysłów: wzroku, słuchu i mowy.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY:

Warunki uzyskania uprawnień do wykonywania zawodu zoopsychologa nie są określone żadnymi przepisami i nie istnieje jednolita ścieżka edukacyjna prowadząca do zdobycia takich uprawnień. Przyjmuje się, że wykonywanie zawodu powinno być poparte posiadaniem rzetelnej wiedzy i umiejętności praktycznych z zakresu etologii zwierząt towarzyszących oraz pracy diagnostyczno - terapeutycznej. W Polsce działają uczelnie oraz instytucje szkoleniowe, które realizują studia podyplomowe i szkolenia z zakresu psychologii i behawioru (zachowania) zwierząt. Nie funkcjonuje na rynku edukacyjnym rozróżnienie zawodów zoopsycholog i behawiorysta, a nazwy te używane są raczej zamiennie. Obecnie studia podyplomowe z tego zakresu oferuje m. in. Uniwersytet SWPS i Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, a szkolenia COAPE Polska, czyli akredytowany oddział Brytyjskiego Centre of Applied Pet Ethology, Niepubliczne Centrum Kształcenia SILVA LUPUS czy Europejskie Studium Przygotowania Zawodowego i Wiedzy Praktycznej. W przypadku instytucji szkoleniowych, zgodnie z rozporządzeniem z dnia 11 stycznia 2012r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych absolwent kursu uzyskuje zaświadczenie na druku MEN.

Często jednym z wymaganych kryteriów przyjęcia na kurs jest posiadanie odpowiedniego wykształcenia (weterynaria, zootechnika, psychologia) i doświadczenia w zakresie pracy ze zwierzętami towarzyszącymi. Programy studiów i kursów obejmują takie zagadnienia jak m.in.: anatomia i fizjologia porównawcza zwierząt towarzyszących, etologia zwierząt, psychopatologia zwierząt, podstawy psychologii człowieka, modyfikacja i terapia zachowań zwierząt.

Na rynku polskim działają organizacje zrzeszające specjalistów z dziedziny zoopsychologii i behawiorystów, najczęściej związane z instytucjami prowadzącymi szkolenia i nadającymi certyfikaty np. Polskie Stowarzyszenie Zoopsychologów czy Stowarzyszenie Behawiorystów Zwierzęcych i Trenerów COAPE

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA:

Zoopsycholog może prowadzić własną praktykę lub wykonywać pracę na zlecenie zewnętrznej organizacji (np. stowarzyszenia działającego na rzecz zwierząt, schroniska itp.). W ramach swojej pracy specjaliści w tym zakresie, oprócz konsultacji indywidualnych, prowadzą często różnorakie szkolenia dla psów i ich właścicieli. Mimo iż te ostatnie cieszą się coraz większym zainteresowaniem, zawód zoopsychologa należy w Polsce wciąż do profesji niszowych i korzystanie z usług profesjonalisty od zachowania zwierząt, szczególnie w mniejszych miejscowościach nie jest popularne. Dlatego usługi zoopsychologiczne są często traktowane jako działalność dodatkowa przez osoby wykonujące inną pracę np. lekarzy weterynarii czy psychologów

NOTKA BIOGRAFICZNA:

Aneta Awtoniuk (ur. w 1975r.) specjalista zachowań zwierząt, behawiorysta, zoopsycholog, instruktor szkolenia psów, coach. Początkowo swoją karierę zawodową wiązała wyłącznie z pracą z ludźmi. Pracowała jako coach, specjalista rozwoju osobistego, trener biznesu, szkoleniowiec. Od 2007r. pracuje ze zwierzętami. W 2009r. ukończyła kurs dyplomowy COAPE - Diploma In The Practical Aspects Of Companion Animal Behaviour And Training. Jest również absolwentką dwuletniego kursu behawiorystycznego prowadzonego przez lek. wet. Amber Batson oraz licznych warsztatów i seminariów z zakresu psychologii i zmiany zachowań psów organizowanych w kraju i zagranicą. Jako doświadczony instruktor szkolenia psów - prowadzi własną szkołę w Warszawie. W swojej pracy zajmuje się modyfikacją kłopotliwego zachowania czworonogów: pomaga psom lękowym, nadpobudliwym i agresywnym, koryguje relacje między ludźmi i zwierzętami. Jest inicjatorką ogólnopolskiej kampanii społecznej Wychowuję, Nie Tresuję. Regularnie bierze udział w audycjach radiowych i telewizyjnych jako ekspert z zakresu zachowania psów i relacji ze zwierzętami. Była specjalistką w cyklicznym programie TV pt. „Przygarnij mnie”, w którym znane osoby szukały w schronisku psiego przyjaciela i uczyły się wspólnego życia